

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

До 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди

ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
другого року навчання
факультету початкового навчання**

11 жовтня 2022 року

**Харків
2022**

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 9 від 21 вересня 2022 р.*

Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи: матеріали II науково-практичної інтернет-конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти другого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди (11 жовтня 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. д. пед. н., доц. В. В. Ушмарової. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 68 с.

Збірник містить матеріали конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти другого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам початкової освіти. Розкриваються питання теорії та методики навчання і виховання у початковій школі, інноваційних підходів у роботі вчителя початкових класів, інклюзивного простору в освітньому процесі початкової школи, історико-педагогічних та компаративістських аспектів початкової освіти.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і викладачів закладів вищої освіти.

УДК 378:373.3

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Авлякулиєва Мадіна Реалізація ідей національного виховання в процесі позаурочної роботи	6
Андренко Наталя Шляхи розвитку пізнавального інтересу молодших школярів засобом дослідницької діяльності	7
Бєлявцева Світлана Передумови формування емоційного інтелекту молодших школярів	8
Бієнко Юлія Музейна педагогіка як засіб розвитку комунікативної компетентності молодших школярів	9
Букресєва Ганна Особливості формування пізнавальних універсальних навчальних дій у молодших школярів	10
Верецун Діана Гурткова робота як засіб розвитку творчих здібностей учнів початкових класів	11
Видиш Марія Аналіз практики формування навчальної дії контролю в молодших школярів	12
Єфименко Оксана Моральне виховання молодших школярів засобами авторської казки	13
Жуковська Ірина Моральне виховання молодших школярів в умовах воєнного стану: провідні ідеї та сучасні підходи	14
Клімова Тетяна Соціально-педагогічні проблеми взаємодії молодших школярів та медіа	15
Коваленко Ксенія Формування критичного мислення молодших школярів у позаурочній діяльності	16
Ковальковська Наталія Формування культури поведінки учнів молодших класів в освітньому процесі початкової школи	17
Кулакова Галина Шляхи активізації пізнавальної діяльності молодших школярів засобами мультимедіа	18
Лисун Світлана Шляхи формування патріотичних почуттів молодших школярів у позаурочній діяльності	19
Литвинова Інна Фольклор як засіб морального виховання молодших школярів	20
Малахай Лариса Казкотерапія в освітньому процесі початкової школи	21
Марілова Тетяна Особливості формування навчальної мотивації молодших школярів	22
Овчарова Діана Особливості формування моральних понять учнів початкової школи	23
Олійник Ірина Особливості формування адекватної самооцінки у молодшому шкільному віці	24
Петренко Юлія Особливості формування здорового способу життя учнів початкових класів	25
Півнєв Олександр Теоретичні засади патріотичного виховання молодших школярів у початковій школі	26
Попова Вікторія Формування культури поведінки молодших школярів у процесі дозвілєвої діяльності	27
Прозор Анастасія Практичні аспекти формування пізнавального інтресу учнів молодшого шкільного віку засобами дидактичних ігор	28
Проценко Олександра Віртуальні екскурсії як засіб навчання і виховання молодших школярів	29

Особливості формування пізнавальних універсальних навчальних дій у молодших школярів

Букреєва Ганна

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Т.О. Довженко

Як відомо, формування універсальних навчальних дій відбувається у межах системно-діяльнісного підходу, згідно з яким молодші школярі стають суб'єктами освітнього процесу: вони безпосередньо беруть участь у визначенні мети, виборі способів дій та оцінці досягнутих результатів у навчальній діяльності.

Проблему формування пізнавальних універсальних навчальних дій молодших школярів відображено у здобутках таких дослідників, як: Н. Баюрко, О. Брежнєва, Д. Гомоляко, О. Довгаль, Т. Кравченко, С. Лупаренко, М. Марусинець, Л. Назарець, Л. Сапунова тощо.

Пізнавальні універсальні навчальні дії (УНД) є складовою метапредметних навчальних універсальних дій. Пізнавальні універсальні навчальні дії – це система прийомів, що дозволяє працювати з інформацією. Ці прийоми забезпечують організацію навчально-пізнавальної діяльності та спрямовані на пізнавальний розвиток особистості.

Розглянемо докладніше групи складових пізнавальних УНД. До першої групи належать загальнонавчальні дії, які у свою чергу поділяються на інформаційно-пошукові та інформаційно-аналітичні. Ці дії є основою пізнавальної самостійності молодших школярів. Друга група пізнавальних універсальних навчальних процесів – це логічні УНД. Ці дії є основними розумовими операціями, на які спираються всі пізнавальні процеси. Третьою групою пізнавальних УНД є дії формулювання та вирішення проблеми.

Власне процес розвитку універсальних навчальних процесів є досить тривалим. УНД є складовою частиною у системі здобуття молодшими школярами соціального досвіду та нових предметних знань. Так, на рівень складності завдання, що пов'язане з освоєнням способу, впливають вікові особливості дитини. Цей процес формується внаслідок прямого пояснення та тривалих тренувань, що проходять у три основні етапи:

1. «Уявлення»: спочатку новий спосіб дії молодші школярі виконують за зразком;
2. «Спосіб»: за назвою здійснюють спосіб дії;
3. «Опанування УНД»: необхідний спосіб дії застосовують у контексті навчальної задачі.

Отже, у початковій школі молодший школяр має опанувати способи пізнавальної, творчої діяльності, оволодіти інформаційними вміннями, бути готовим до навчання протягом життя. Успішні результати навчання в початковій школі неможливо отримати без формування у молодших школярів навчальних умінь, які розвивають пізнавальну діяльність учня, оскільки є загальнонавчальними, тобто не залежать від конкретного змісту предмета. У цьому кожен навчальний предмет відповідно до специфіки змісту посідає у процесі своє місце.